

Min barndoms gadekær i Østrup

Af Kirsten Jensen

I min barndom i Østrup i 30'erne havde gadekæret en stor plads i vores hverdag. Om sommeren tog vi piger tit dukkerne med ned til kæret. Drengene fangede fisk, karusser, en gullig fladfisk – og selvfølgelig hundestejler, som der var mange af. Vi indrettede også ”køkken” med gamle pletter og pander og lavede prøvemad, det var dejligt, vandet var jo lige i nærheden.

Sognefogedens Gunnar havde lavet en flot pram ”Mågen” hed den. Den lå undertiden ved gadekæret, når den da ikke lå ved Lumbystranden. I den fik vi lov til at ro en tur og fik på den måde lært den kunst.

Der var et svanepar i kæret, Lise og Peter, hed de, et flot syn. Vi fodrede dem med brød og korn. Syntes Lise og Peter, at der var for længe imellem, gik de selv op i haverne og bad om en godbid ud af vinduet. I strenge vintre blev de taget op i en lun svinesti og gik der, til det blev forår.

Det var dog nu om vinteren, at vi børn havde størst glæde af gadekæret, særlig når vi var nået skolealderen. Så kælkede vi og løb på skøjter dernede. Det var svært at vente, til isen kunne bære, men vi fik gerne en af fædrene med ned for at prøve isen og fik så lov, hvis den var tyk nok.

Vi havde en dejlig læremester i skøjteløb, nemlig en landsforvist tysker ved navn Gerlich, som boede på Østrup Slot, nuværende Østruplund, sammen med sin familie. Han var meget sportstrænet og dygtig til mange ting. Gerlich lærte os at slå herresving og damesving, løbe forlæns og baglæns og vende i et stort hop.

*Lise og Peter i Østrup gadekær.
Tv i billedet det gamle sprøjtehus. Foto af N. Toftlund, 1935.*

Det var herligt med den store blanke isflade, og vi skyndte os derud, så snart vi kom fra skole. Så en morgen var der kommet sne, masser af sne og vor før så fine is var dækket med et tykt lag. Så kom koste og skovle frem fra lader og stalde, og der blev ryddet en plads midt på kæret, og her spillede vi så ishockey. En skæv hasselkæp og en blikdåse var vore ”redskaber”. Der kom måske mere sne, og der blev atter fejlet og skovlet, men nu blev det til gange mellem snedyngerne og så legede vi krydstagfat på de snørklede gange.

Undertiden samlede vi al sneen og lavede en kælkebakke ud fra en lille skrænt op til vores mark. Sneen blev stampet, og der blev hældt vand på fra et hul i isen. Den hårde frost om natten gjorde sit til at

bakken næste dag kunne bære. Så susede kælken med 2-3 børn nedad og langt ud på isen.

Jo længere vintervejret varede, jo flere aktiviteter fandt vi på. Om søndagen var der særlig mange på kæret, for da kom de unge, som var rejst fra Østrup, hjem på besøg, og så skulle skøjterne lige røres i samvær med vennerne.

En begivenhed hørte til vinteren på kæret, nemlig at en far, Anton Jensen, sådan en "ældre" mand på 40-50 år, kom ned og ville prøve sin ungdoms færdigheder på skøjter. Vi syntes, at han var noget stivbenet, men det var sjovt, at han kom med.

Mørket sænker sig tidligt midt på vinteren, så mine brødre fandt på at trække en ledning fra vort hønsehus ud til kæret og sætte en lille pære i. Så kunne vi se at skrue skøjterne på vore støvler, selv om det var mørkt.

Skøjter var dengang ikke, hvad de er i dag. De blev med en nøgle skruet på de støvler, man havde, enten det var læder- eller gummistøvler og holdt fast med remme. Blev skøjterne sløve, gik vi om til Peder smed og fik dem slebet, så kunne de lidt igen, og gik så ellers i arv fra større til mindre søskende, eller til kammeraterne.

Pengene var små i 30'erne, så der var ikke råd til den store luksus. Men megen glæde havde vi af vort kære gadekær.

Kirsten Jensen. Skrevet 1989.

Mht. den omtalte "landsforviste" Gerlich, kan tilføjes, at Gerlich senior i 1933 købte slottet Østrupgård. Gerlich var dog ingenlunde landsforvist, men var kommet hertil fra Tyskland, da han ikke ønskede at støtte Hitler-regimet. Der blev sagt meget på egnen og i pressen om Gerlich. Da man ikke vidste så meget, digtede pressen løs. Deraf opstod forskellige myter, som endnu fortælles.

Red. ME

Kirstens barndomshjem, Strøbyvej 79 i Østrup. Gårdejerparret, Margrethe og Niels Chr. Nielsen i haven. Deres nevø, Kirstens far, Johannes Larsen, overtog gården i 20'erne. Foto scannet efter Frie bønder.

Kære Rikke

*Kirsten Jensen fortæller om sit barndomshjem
i Østrup for barnebarnet Rikke*

Nu vil jeg fortælle dig, hvordan jeg havde det, da jeg var på din alder. Jeg er født 6/1 1926 i en lille landsby, som hedder Østrup på Nordfyn. Min far og mor havde en gård på 30 tdr. land med heste, køer, grise, høns og kyllinger samt en hund og flere katte.

*Tre søskende fra Østrup.
Fra venstre Kirsten, Hans og
Peter Larsen.
Interessen for politik var vist
en vuggegave.
Kirstens mangeårige indsats
for Otterup Kommune, bl.a.
som medlem af kommunal-
bestyrelsen og formand for
socialudvalget, er velkendt
og værdsat.
Peder blev allerede som 28-
årig valgt i folketinget i
1953. I februar 1968 var han
land-brugsminister og i
øvrigt regeringens yngste
medlem, skrev aviserne.*

Jeg havde to brødre, som var 1½ og 4 år ældre end jeg. Vi havde også en karl til at hjælpe med dyrene og markerne og en ung pige til hjælp i hus, have og ved røe- og høstarbejde. Min eneste bedsteforælder var min morfar, som boede hos os, ligesom karlen og pigen gjorde. Vi var således en stor familie. Min morfar var så god til at fortælle eventyr. Han hjalp også lidt med at fodre dyrene, selv om han var 82 år. Året jeg skriver om er 1934, og da var der landbrugskrise, så vi havde ikke ret mange penge, men vi havde det dejligt alligevel. Tøj fik vi ikke meget af. Tit var det arvet eller syet om. Jeg havde 1 skolekjole, 1 gammel til at ha' på hjemme og 1 pæn kjole. Så snart jeg kom hjem fra skole, skulle jeg skifte til den gamle og så tage forklæde på. Lange bukser måtte piger ikke gå i, kun når vi hjalp i mark og stald, og så var det min brors de gamle.

Jeg gik i Østrup skoles 2. klasse. Skolen havde 4 klasser, så man gik et år i 1. klasse og to år i hver af de andre. De første tre år havde vi en lærerinde til alle fag, og de sidste fire år en lærer, men de var begge dygtige, så vi lærte noget. Skoleudflugten var en tur i den nærliggende skov om foråret, hvor vi legede røvere og soldater. Om sommeren havde vi en tur til stranden, og om vinteren fik vi i frikvartererne lov til at gå på isen på præstens dam.

Min mor var ikke så rask, så vi børn skulle tidligt hjælpe til, hvor vi kunne. Høsten var en festlig tid. Alle hjalp til med at køre kornegene hjem fra marken og sætte dem i laden, hvor de så blev tærsket om vinteren, hvor vi børn også hjalp, uh – det var koldt og det støvede. Men tilbage til høsten – vi fik særlig god mad i høsten og tit æbleskiver om eftermiddagen. Hestene, som også måtte slide hårdt både med at trække selvbinderen og kornvognen, fik tit en humpel rugbrød, når vi andre fik æbleskiver – det var en lækkerbissen for dem. Det var dejligt at køre med de store kornlæs. Vi havde gerne 1-2 ferie børn fra København eller Sydslesvig, de nød også at være med i høsten.

*Kirstens mor, Jenny Larsen, med
støvsugeren, som hun fik allerede
midt i 30'erne, hvor mange endnu
"kun" brugte at børste –
lejlighedsvis banke – tæpperne.
Børnene arbejdede en hel
sommer for at spare sammen til
støvsugeren til deres mor.
Foto scannet efter Frie bønder.*

Odense fjord, som vi boede i nærheden af, badede vi tit i, selv om vandet ikke var rent, men vi fik da lært at svømme. Om vinteren løb vi meget på skøjter og kælkede. Vi boede lige ved siden af et stort gadekær, så vi var altid mange børn dernede efter skoletid. Skøjterne gik i arv fra de store til de små og blev slebet af Per-smed, når de blev sløve og slidte. Vi havde som regel kun gummistøvler af spænde dem på, men med skøjte-remme gik det.

Min første cykel fik jeg som 7-årig, og den var brugt. Min første nye cykel fik jeg i konfirmationsgave. Jeg havde ca. 1 km til skolen, men det var kun om sommeren vi cyklede til skole, om vinteren gik vi.

Vi havde ikke bil, men en dejlig ponyvogn som Lise, min yndlingshest, blev spændt for, når vi skulle i byen alle sammen. Det var også Lise, vi red på. Badeværelse havde vi heller ikke, men lørdag aften blev en stor balje taget ind i det lune køkken, og her kom vi så i bad efter tur, det var dejligt.

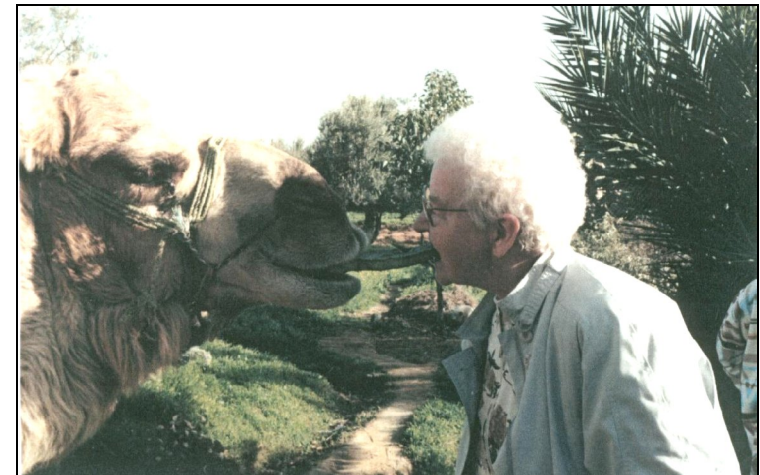
December måned var en travl måned. Grisen skulle slagtes. Der skulle brygges øl, vaskes storvask, bages masser af kager og laves konfekt. Vi avlede og fremstillede det meste af det, vi skulle spise og drikke. Kartofler, grønsager og frugt af alle slags. Der blev syltet og henkogt en masse om sommeren. Sydfrugter kendte vi kun som nogle få appelsiner til jul – de skulle jo købes, og vi havde alle æblerne fra haven gratis. Julegaver var der ikke så mange af. Jeg syede og strikkede gaver. Mine brødre lavede husflid. Især min yngste bror lavede fine ting til mig – dukkehus og dukkemøbler, som blev savet ud med løvsav, og min mor polstrede dem og syede sengetøj. Min store dukke forsvandt flere år i december. Den blev sendt på ”dukkeklinik” og fik nyt hår, og så med nyt tøj fik jeg den som gave juleaften, og gensynsglæden var stor hver gang. Vi lavede selv julepynten sidste søndag før jul, og vi tre børn pyntede træet lillejuleaften. Vi var altid i kirke juleaften – i hvert fald far og vi børn. Mor og morfar blev hjemme og hørte gudstjeneste i radioen, de var ikke så raske. Når vi så kom hjem, havde mor tændt levende lys i hele huset, og vi ønskede hinanden glædelig jul. Mor var meget god til at pynte og lave hygge i stuerne. Julemaden bestod af risengrød (med mandel og mandelgave), flæskesteg og nisseøl til. En af os fik gerne et spil i julegave, som vi så spillede med hele julen.

Der blev spillet en del om vinteren, både vi børn og med kammeraterne – og også med mor og far. Vi spillede ludo, dam, mølle, matador, æsel, bukseløs, brede Mette o.m.fl.

Der blev danset om juletræet sidste gang på min fødselsdag den 6. januar. Så var alle byens børn inviteret til chokolade, boller og kager, og vi legede sanglege – og dermed sluttede julen.

Jeg kunne fortælle meget, meget mere, men slutter her.

Kærlig hilsen farmor, Kirsten Jensen - skrevet i 1992.

Kirsten og Kamelus deler en agurk.

Kirsten Jensen døde, 76 år gammel, i december 2002. Hendes store sociale engagement er velkendt i mange sammenhænge. Kirsten Jensen – kendt som "sogneråd-Kirsten" – var medlem af Otterup Kommunalbestyrelse 1971-1989. I det lokalhistoriske arbejde nød vi godt af Kirstens kendskab til egnen og dens historie, bl.a. leverede Kirsten Jensen mange billeder fra hjemmet i Østrup til Margit Egdals bog "Frie bønder" som udkom i anledning af stavnsbåndsjubilæet i 1988. Kirsten var altid fyldt med humør og et dejligt menneske, som efterlader et savn, hvor hun end kom. Nærværende artikel blev bragt i bladet "Lokalhistorisk Arkiv for Otterup Kommune" nr. 70, 2002. Redigeret og digitaliseret til Nordfynsk.dk af Margit Egdal i aug. 2011.